

Чи знаєте ви, що...

- "Абсурд" у перекладі з латинської означає "від глухого" (ab surdo).
- "Сонячне затемнення" на латині звучатиме як "defectus solis".
- Скорочена англійська назва Різдва "Xmas" містить на першому місці зовсім не латинську букву "ікс", а грецьку букву "хі", яка використовувалася в середньовічних манускриптах як аббревіатура слова "Христос" (тобто xus = christus).
- Жителі Папуа Нової Гвінеї розмовляють майже на 700 мовах (це складає приблизно 15% від усіх мов світу). Серед цих мов існує безліч місцевих діалектів, що використовуються для спілкування людей між селами.
- Назви знаків Зодіаку латиною звучать так: Водолій – Акваріус, Риби – Пісцес, Овен – Арієс, Телець – Таврус, Близнюки – Геміні, Рак – Канцер, Лев – Лео, Діва – Вірген, Ваги – Лібра, Скорпіон – Скорпіус, Стрілець – Сагіттаріус, Козеріг – Капрікорнус.
- "Фудзіяма" у перекладі з японської означає "крута гора".
- До XIV століття на Русі всі непристойні слова називалися "безглуздими дієсловами".
- В англійській мові немає слів, що римуються із словами month, orange, silver і purple.
- У алфавіті кхмерів 72 букви, а в алфавіті тубільців острова Бугенвіль – всього 11.
- Слова "бадьорість" і "чай" позначаються однаковими ієрогліфами в китайській мові.
- По-грузинськи шашлик називається "мцваді", а по-вірменськи – "хоровц".
- У XIX столітті в російських перекладах "Айвенго" називали по-російськи – "Івангое".
- По-іспанськи НЛО називається OVNIS ("objeto volador noidentificado").
- Молодший духовний сан – послушник, по-грузинськи називається мцирі.
- Слово "метро" японською складається з трьох ієрогліфів, що означають "низ", "ґрунт" і "залізо".
- Штучна міжнародна мова есперанто був створена в 1887 році варшавським лікарем Л. Заменгофом.
- У китайській мові звуки "р" і "л" не розрізняються.
- "Сахара" у перекладі з арабської означає "пустеля".
- Сербська азбука називається вуковіцею.
- У Гавайському алфавіті лише 12 букв.
- Алфавіт вікінгів називався футарка.
- В англійській мові більше 600 000 слів.
- Латинська назва Міккі-Мауса – Мікаел Мускулус.
- Слова "про запас", "ва-банк" і "анфас" – прислівники.

- Латинської букви W в латинському алфавіті немає.
- У китайському письмі більше 40 000 символів.
- У письменника Ернеста Вінсента Райта є роман "Гедсбі", що складається з більш ніж 50 000 слів. У всьому романі немає жодної букви E (найчастішої букви англійської мови).
- Американський політик Бенджамін Франклін зібрав більше 200 синонімів слова "п'яний" (англ. drunk), включаючи такі шедеври як "cherry-merry", "nimptopsical" і "soaked".
- В ООН існує тільки шість офіційних мов: англійська, французька, арабська, китайська, російська та іспанська.
- "Ермітаж" в перекладі з французької означає "місце усамітнення".
- Мультфільм "Попелюшка" на польській мові називається "Korciusezek".
- "Симпозіум" в перекладі з латини означає "спільна пиятика"..
- На африканському континенті більше 1000 різних мов. А у мови берберів у Північній Африці навіть немає письмової форми.
- Назви днів тижня у негрів племені Акан вимовляються як (відповідно): Джуда, Бенедьо, Мунуда, Яуда, Тидала, Мененеда і Квасіда.
- Almost – найдовше слово англійської мови, в якому всі букви розташовані в алфавітному порядку.
- Слова персидського походження "піжама" і "валіза" мають один і той же корінь ("пі-Джомо", "Джомо-дан").
- Назва острова Кюрасао в дослівному перекладі з іспанської означає "смажений священник" (cura asado).
- У Стародавньому Єгипті абрикос називали "сонячним яйцем".

- Єдиним алфавітом поміж усіма світовими, у якому відсутнє розрізнення великих і малих літер, є грузинський.

- Мовознавці визначають від 13 до 50 знаків у буквених системах письма всіх мов світу.
- Друкарський шрифт курсив було розроблено за почерком видатного італійського поета Франческо Петрарки.
- Деякі китайські друкарські машинки мають до 5700 знаків. Ширина клавіатури на них складає близько одного метра, найшвидші й найпрофесійніші друкарки досягають швидкості друку тільки 11 слів за хвилину.
- Між особливостями спілкування, насамперед спілкування за допомогою жестів, на Заході — на Сході є чимало суттєвих відмінностей. Європеєць, споглядаючи розмову двох арабів, може подумати, що один із них або глухий, або короткозорий, настільки близько вони зазвичай стоять. Панібратське поплескування по шиї для арабів є дуже образливим, особливо для чоловіків. Ображаються араби й тоді, коли після жарту чи дотепу простягають руку співрозмовникові, аби той ударив по ній долонею, а європейці й американці цього не знають і сприймають такий жест як прощальний. Коли араби дивуються, вони плескають долонями, а не розводять руки. Араби кажуть «ні», підносячи голову (турки при цьому ще й клацають язиками), а щоб висловити цілковите заперечення, кусають ніготь на великому пальці правої руки і швидко викидають руку вперед. У Японії стиснутий кулак із відведеним великим пальцем — позначення наркомана, що курить опіум, а в Росії — що все гаразд. Якщо ви, опинившись у котрійсь із арабських країн, захочете прикликати до себе потрібну людину звичним жестом, тобто піднісши руку на рівень грудей долонею вгору і ворухачи пальцями в напрямку до себе, то досягнете протилежного ефекту. Араб вирішить, що ви наполягаєте на його негайному уході. Сам він, щоб підкликати когонебудь, перевертає руку долонею вниз і робить пальцями «риючі» рухи. Так само чинять у цьому випадку в Гонконзі, Японії, Китаї. Японець і не ворухнеться, побачивши, що хтось зі співвітчизників кличе його до себе вказівним пальцем, тому що цей жест у Японії звертають тільки в бік тварин.
- Багатозначність у мовах світу є дуже поширеним явищем. Так, зокрема, в англійській мові тисяча найуживаніших слів має 25 тисяч значень.
- У Європі майже півмільярда жителів, які спілкуються 120 мовами.
- Різні мови багато чого виражають дуже по-різному. У Малайзії люди рахують тварин не головами, а хвостами, наприклад: у цьому господарстві триста хвостів (а не голів) овець. Цікаво, що й навіть жаб малайці обраховують хвостами, хоч ці рептилії хвостів узагалі не мають.
- В Австралії 300 000 аборигенів поділяються на 500 племен, у кожного з яких є своя мова.
- У деяких мовах середній рід називається інакше, ніж у мові українській: нейтральний (латинська, французька), ніякий (польська), ні той ні сей (грецька) тощо. А в багатьох мовах він відсутній узагалі (литовська, французька й інші).
- Сімейні сварки не просто псують настрій, а й ослаблюють імунну систему організму. Такого висновку дійшли медики університету штату

Огайо, які спостерігали за 90 молодими сім'ями. За умовами досліджень молодята обговорювали розподіл бюджету, ставлення до свекрухи і тещі. Це призводило до конфліктів. З'ясувалося, що під час сварок імунна система слабне в дружини і в чоловіка, та найбільших неприємностей сімейні конфлікти завдають саме імунітету жінки.

- У китайському письмі ієрогліф, що позначає труднощі, прикрощі, неприємності, зображується у вигляді двох жінок під одним дахом.
- Між собою чоловіки найчастіше розмовляють про новини і спорт, а жінки — про їжу і здоров'я.

- Англійський психолог Геральд Елісон склав перелік із десяти найпопулярніших брехливих висловів, якими найчастіше обмінюються між собою чоловіки та жінки, особливо ж, якщо вони є подружньою парою:

1. У мене болить голова.
2. Мені потрібно попрацювати допізна.
3. Я не хотів/не хотіла тебе образити.
4. Все в тебе буде гаразд.
5. Це був просто жарт.
6. Мені нічого за цю послугу не потрібно.
7. Я хочу тільки допомогти тобі.
8. Я запрошую тебе на вечерю — і тільки.
9. Звичайно, це дуже важливо для мене.
10. Я ніколи тобі не брешу.

- Як установили українські ономасти, серед великої кількості чоловічих і жіночих імен, які постійно перебувають в обігу, 70-80% новонароджених дівчаток та хлопчиків одержують такі імена: Андрій, Віктор, Віталій, Володимир, Дмитро, Євген, Ігор, Олег, Олександр, Сергій, Юрій та Ірина, Людмила, Марина, Наталя, Олена, Ольга, Світлана, Тетяна.

- Наші далекі пращури після прийняття християнської віри ще довго зберігали свої давні імена, про що стало відомо з літописних джерел, де у багатьох випадках згадувані постаті фігурують під двома іменами — давньоукраїнським та запозиченим, наприклад: Михайло-Святополк, Михайло-Святослав, Олена-Ольга тощо.

- Деякі з-посеред народів світу мають прізвиськами найпоширеніші між тамтим людом імена. Так, зокрема, французів називають Жаками, росіян — Іванами, німців — Гансами та Фрицами, євреїв — Абрамами та Мойшами, американців та англійців — Семами й Джонами відповідно і т. ін.

- У великій середньоазійській державі Туркменії ще й досі побутують такі чудернацькі імена, що з'явилися там у радянські часи, як Доктор, Канал, Машина, Газета, Журнал і под. Так само й у киргизькій мові використовуються імена, що пов'язані з добою радянського тоталітаризму: Медаль, Солдат, Герой, Партизан та ін.

- Прізвище, похідне від національних відповідників слова «коваль», є в багатьох мовах, що робить його одним із популярних: у росіян це Кузнецов, у німців — Шмідт, в англійців — Сміт, у французів — Лефевр, в італійців — Ферере, у сирійців — Гаддао, у грузинів — Мchedелі та ін.
- Український письменник Василь Якович Єрошенко (1900-1952) вільно володів 12-ма мовами (за іншими даними — 17-ма). Цей факт, справді, слід визнати унікальним, тому що в чотирирічному віці він назавжди втратив зір. Але побував у Китаї, Середній Азії і всюди вивчав місцеві мови.
- Визначними поліглоти в Україні були деякі письменники. До прикладу, Леся Українка, окрім рідної української, знала 10 мов (німецьку, французьку, грецьку, латинську, англійську, італійську, польську, російську, болгарську, іспанську), з деяких перекладала літературні твори (Г. Гайне, Гомер, А. Міцкевич, Дж. Байрон, М. Гоголь, В. Гюго, І. Тургенєв, В. Шекспір, А. Негрі, Г. Гауптман, Данте та ін). Літературознавець, перекладач, письменник і педагог Михайло Іванович Рудницький (1899-1975), «львівський Мефістофель», як звали його за ерудицію, також володів десятима мовами. А про Івана Франка в жарт казали, що він був дописувачем абсолютно всіх газет і журналів, що виходили в Європі в той час. Оригінальні літературні твори І. Франко писав, крім рідної мови, ще й польською («Маніпулянтка», «Лель і Полель», «Панталаха» та ін.), німецькою («Свинська конституція», «Острий-преострий староста», «Історія однієї конфіскації» та ін.) і російською. Згодом письменник перекладав ці твори українською або писав на їхній основі нові україномовні варіанти. А перекладав І. Франко зі значно більшої кількості мов світу — як живих, так і мертвих. Це вавилонська, санскрит, давньогрецька та арабська, латина й староевропейські мови, з яких він переклав фольклорні твори та зразки епосу різних народів з різних часів. Коло перекладених цим видатним літератором авторів сягає початків ХХ ст. До того ж, багато переклав І. Франко й із української — в польських та німецьких виданнях друкувалися його переклади українських народних пісень.
- Визначним знавцем іноземних мов був відомий український фізик і механік Іван Пулюй. Свої наукові праці (понад 50) він писав українською, англійською та німецькою мовами, а знання давніх мов допомогло йому взяти участь у проекті перекладу українською мовою

Біблії (спільно з П. Кулішем) та перекласти українською мовою молитовник. Загалом цей видатний учений знав 13 мов, якими вельми вправно послуговувався у своїй діяльності.

- Коли вийшов друком роман Миколи Островського «Как закалялась сталь», його одразу ж було перекладено українською мовою. Видавництво хотіло зберегти в назві слово «закалялась». Поет Микола Бажан наполіг на заміні цього слова на звичне українське «гартувалась», оскільки в такому разі виникатиме двозначність — слово «закалялась» вживається в українській мові з іншим наголосом і має зовсім інше значення — «забруднилася лайном, екскрементами».
- Англійський король Георг I не знав жодного слова англійською мовою. :)

Най – най...

- Найдавніша згадка про українську мову датується 858 роком, а вперше українська мова була прирівняна до рівня літературної мови в кінці XVIII століття після виходу у 1798 році першого видання “Енеїди”, автором якої є Іван Котляревський. Саме його і вважають засновником нової української літературної мови.
- Українська мова є однією з найпоширеніших мов у світі і за кількістю носіїв займає 26-те місце. Також вона є другою за поширеністю серед мов слов’янського походження після російської мови. На території України більше 32 мільйонів осіб спілкуються українською мовою. Ще близько 4,2 млн. українців проживають в Російській Федерації і також знають українську мову.
- Найбільш уживаною літерою в українському алфавіті є літера “п”. Також на цю літеру починається найбільша кількість слів. Тоді ж як найрідше вживаною літерою українського алфавіту є “ф”. В українській мові слова, які починаються з цієї літери, в більшості випадків запозичені з інших мов.

- Найдовшим словом в українській мові є назва одного з пестицидів "дихлордифенілтрихлорметилметан". В ньому міститься тридцять літер.
- Донедавна вважалося, що найдовша фраза складається з 814 слів і займає дві з половиною сторінки в романі французького письменника Марселя Пруста. Лондонський репортер Бернар Левін побив цей рекорд, написавши в одній зі своїх статей фразу в 1672 слова.
- Найдавнішими українськими прізвищами історики нашої мови вважають такі найменування людей, зафіксовані в літописах: Коснячко (1068р.), Вишатич (1071р.), Чудинович (1113р.). Правда, вчені мають сумнів щодо того, чи були ці найменування прізвищами (тобто передавалися нащадкам), а чи тільки прізвиськами.
- Дослідники українських прізвищ з'ясували, що найчисленнішою групою серед найменувань є ті, що утворилися від власних імен. Найпоширеніші прізвища, які походять від імені Іван (близько 130 форм), — Іваненко, Іванишин, Іванів, Іванців, Іваненко, Івас, Іваниця... Більше як півсотні прізвищ походять від таких імен, як Григир, Михайло, Семен, Степан, Федір, Яків.
- Найпоширеніше прізвище в Україні, як стверджує статистика, — Шевченко. Лише у Києві налічується близько тисячі однопрізвишників великого Кобзаря.
- Найпоширенішим жіночим ім'ям на нашій планеті є ім'я Ганна — 95 мільйонів жінок мають різні його національні варіанти: Анна, Ханна, Аніта, Ана, Аннета, Аннуш, Анук та ін.
- Найпоширенішими посеред українців є імена Іван і Ганна. Цікавий факт: ці самі імена лідирують і за загальною кількістю розмовно-побутових варіантів – перше ім'я має їх понад сто, друге – більше сімдесяти.
- Нью-йоркська телефонна компанія провела цікаве дослідження, з'ясовуючи, яке саме слово вимовляють люди найчастіше. Із цією метою було прослухано 500 телефонних розмов, що дало змогу визначити найуживаніше слово — ним виявилось слово «я», яке прозвучало 3990 разів.
- Найвизначнішими поліглотами посеред українців були, ясна річ, професійні перекладачі. Унікальною в українській літературі була постать перекладача, письменника і літературознавця Григорія Порфировича Кочура (у його творчому доробку переклади з 25 мов, майже 30 літератур світу, перекладені українською мовою твори світового письменства від Архілоха (VII ст. до Р. Х.) до сучасності). Близько двох десятків мов було в

арсеналі перекладача і лінгвіста Миколи Олексійовича Лукаша (1919—1988), автора чудових перекладів творів світової класики В. Шекспіра, Ф. Лопе де Веги, Й. В. Гете та ін.

- Найдовша аббревіатура в українській мові - ЦНДІТЕДМП, яка розшифровується як Центральний науково-дослідний інститут інформації і техніко-економічних досліджень з матеріально-технічного постачання. Вона складається з дев'яти літер.

- Найбільшу кількість синонімів має слово "бити". Згідно з "Коротким словником синонімів української мови" їх нараховується 45.

- Найбільше перекладений літературний твір — «Заповіт» Т.Г.Шевченка. Його перекладали на 147 мов народів світу.

- Найдовші англійські слова, в яких немає ні однієї голосної – "rhythms" і "syzygy".

- Найстаріше слово в англійській мові – "town".

- Найдавніша зі збережених до цих пір буква алфавіту – О.

- Найдовшим у світі словом-паліндромом є фінське слово "saippuakivikauppias", що означає "торговець шовком".

- Декілька фактів про паліндроми (слово, словосполучення чи фраза, які можливо читати як зліва направо, так і справа наліво, при цьому звучання й значення не змінюються). В українській мові є лише два семибуквених паліндроми: "ротатор" і "тартрат". А до найдовших фраз паліндромів належать "Я несу гусеня" та "Аргентина манить негра". В останньому випадку не враховується буква "ь". Такі дрібні порушення дзеркальності допускаються, адже складання композицій — справа непростя.

